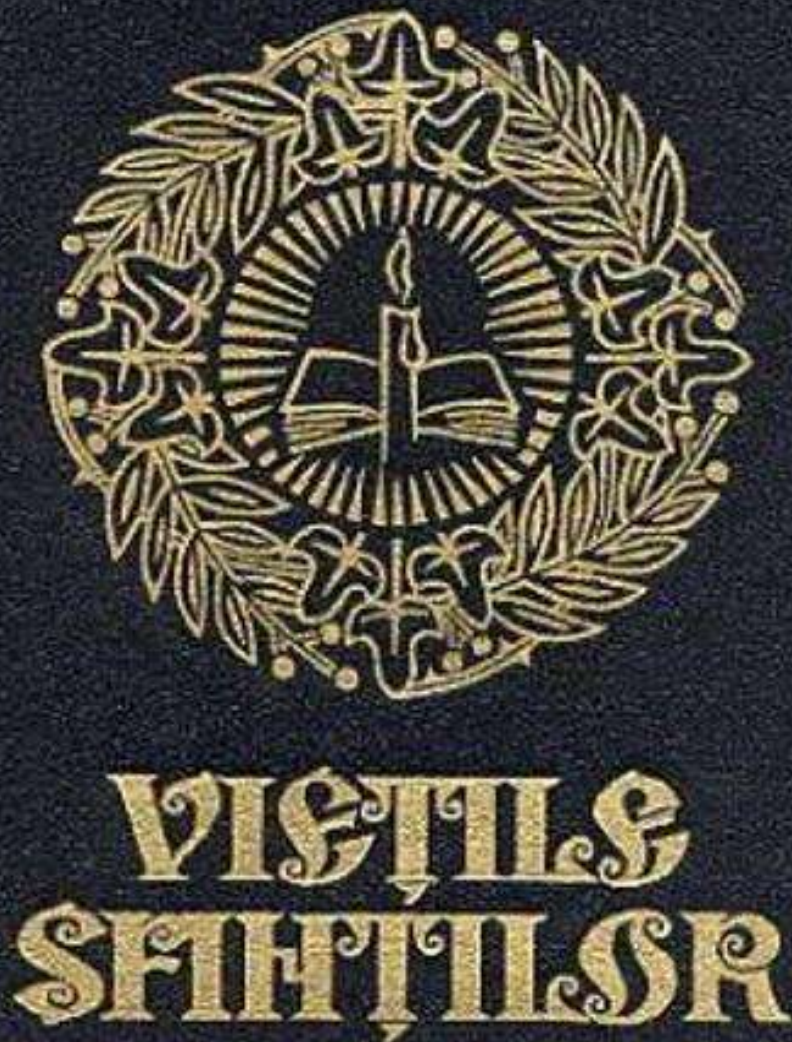

TEZĂUR LITURGIC
13 IANUARIE

VIATA
SF. CUVIOS
MAXIM
KAVSOKALIVITUL

VIETILE SFINȚILOR-01
ROMAN, 2001

PE
IANUARIB

Viața Cuviosului Părintelui nostru Maxim Cavsocalivitul (13 ianuarie)

(Scrisă de Teofan, egumenul Mănăstirii Vatoped)

Cuviosul părinte Maxim, care a trăit la anul 1320, era din Lampsac, din părinți de neam bun, binecredincioși și îmbunătățiți, care fiindcă erau lipsiți de fii, rugau totdeauna pe Dumnezeu cu lacrimi ca să le dea un fiu; și, ascultându-le Dumnezeu rugămintea lor, le-a dat pe fericitul Maxim, pe care din Sfântul Botez l-au numit Manuil.

Apoi, socotindu-l părinții lui ca pe un dar al lui Dumnezeu, cum era cu adevărat, îl creșteau cu multă dragoste și sîrguință, și-l învățau sfintele cărți. Când a ajuns copilul în vîrstă, l-au adus și l-au băgat în biserica Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. Rămînînd Manuil în biserica aceasta, cînta cu dulce glas și cu dor dumnezeiesc, rugînd pe Născătoarea de Dumnezeu cu multă umilință pentru mîntuirea lui.

Și, într-adevăr, el părea un alt Samuil, sporind cu vîrsta și cu darul, fiind lăudat și iubit de toți, căci nu avea cugete copilărești, ci de la începutul vîrstei avea minte bărbătească; și mergea adeseori la niște

bătrîni cuvioși, care se linișteau acolo aproape, să audă de la dînșii sfătuirii de suflet folositoare, petrecînd împreună cu dînșii și slujindu-le cînd el era slobod, căci încă se afla întru supunerea părinților săi, și se povățuia de dînșii spre petrecere plăcută lui Dumnezeu. Apoi, dumnezeiescul dor aprinzîndu-se în inima lui, îl silea să iasă din lume și să meargă la liniște, ca să se îmbrace cu sfînta schimă a monahilor. Pentru aceasta, de multe ori se dezbrăca de hainele sale cele lumești și îmbrăca cu acelea pe săraci, iar el tremura de frig. Încă și pîine pe ascuns dădea celor flămînzi cu multă îndestulare; și pentru ca să-și ascundă fapta lui cea bună, se prefăcea înaintea părinților lui și înaintea altor cunoscuți și rudenii că este nebun; însă fapta lui cea bună nu se tăinuia.

Astfel el într-acest chip se nevoia spre faptele bune, prin care însemna că va avea mai pe urmă viață mai înaltă și mai presus de cele văzute. Dar părinții lui au uitat că l-au dăruit lui Dumnezeu și se pregăteau să-l însoare și să-l lege cu legăturile lumii, ca să vadă pe lîngă ei pe doritul lor fiu și să se bucure de dînsul cît vor trăi. Dar bunul Manuil hrănind în mintea sa gîndurile dumnezeiești, la 17 ani ai vîrstei sale, a părăsit pe părinții săi și lumea, cum și toate cele din lume, ducîndu-se în muntele ce se numește Ganu, unde s-a îmbrăcat în chipul

monahicesc, numindu-se Maxim, din Manuil, și s-a supus unui bătrîn iscusit și lucrător de fapte bune, cu numele Marcu, ca să învețe petrecerea cea monahicească.

Căci se arăta celor bătrîni procopsit și vrednic în toate, în post, în priveghere, în rugăciune, în culcare pe jos, întru toată aspra petrecere și întru defăimarea lucrurilor deșarte și chiar a trupului său; el era iubit de toți, dar de starețul lui era certat pentru covârșitoarea și necurmata petrecere aspră ce avea.

Însă n-a trecut mult și starețul lui, care a strălucit cu fapta bună în toată Macedonia, s-a dus la veșnicile lăcașuri. Iar dumnezeiescul Maxim ducîndu-se de acolo, a trecut prin Macedonia și prin munții de prin laturile cele de aproape, căutînd să afle un bătrîn îmbunătățit, precum era cel dintîi, și Dumnezeu i-a împlinit dorința sa. Căci, ducîndu-se în Muntele Papichiu, a aflat bărbați sfinți asemenea celor care locuiau sus pe dealuri, în peșteri și prin locuri pustii și nu aveau la ei nimic altceva, afară de rasele cele vechi, ce le purtau.

Petrecînd împreună cu dînșii multă vreme, a întrupat în sine toate faptele bune cele mai presus de om, precum primește ceara cea moale chipurile

peceților. Apoi s-a dus la Constantinopol, unde văzînd acele frumoase biserici și închinîndu-se sfintelor moaște care erau puse acolo, a alergat la biserica Preasfintei Stăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu, care se numea Odighitria, ca să vadă minunile cele mari ce se făceau acolo. Deci, văzîndu-le și închinîndu-se lor, mult s-a minunat și se gîndea cît de mare slavă are în ceruri Născătoarea de Dumnezeu; apoi rămînînd de tot uimit, a petrecut toată noaptea în biserică; și era fără încălțăminte în picioare, fără acoperămînt pe cap, purtînd numai o rasă de păr. Si din vederea lui cea umilită, se părea tuturor a fi un nebun; căci se prefăcea și el ca și acel mare Andrei, cel nebun pentru Hristos. Deci, toți se minunau de dînsul și-l socoteau într-adevăr nebun pentru Hristos.

Aflînd despre dînsul marele împărat Andronic Paleologul (1282- 1328), l-a chemat la palatul împărătesc și a început a vorbi cu dînsul, în fața multora. Iar dumnezeiescul Maxim a răspuns către împărat, spunîndu-i multe din cuvintele Sfîntului Grigorie, cuvîntătorul de Dumnezeu, după cum avea obicei, și din dumnezeieștile Scripturi. Retorii cei mai iscusiți se minunau de dînsul, cum de știe cuvintele Sfîntului Grigorie, Cuvîntătorul de Dumnezeu, precum și cealaltă scriptură. Dar fiindcă nu învățase gramatica, nu așeza cuvintele bine și după meșteșugul gramaticii; atunci marele

logofăt Caniclie a zis către cei ce erau de față:
"Glasul este al lui Iacob, iar mâinile sînt ale lui Isav".

Auzind acestea cuviosul, a plecat îndată de acolo, numindu-i deșerți de minte și nebuni și nu s-a mai dus la curtea împărătească. Iar la Sfîntul Atanasie, care era atunci patriarh, se ducea adeseori și-i asculta cu bucurie dulcile lui cuvinte, numindu-l noul gură-de-aur. Iar patriarhul cunoscînd fapta lui cea bună, s-a sîrguit mult ca să-l pună în chinovia pe care o ridicase el în Constantinopol.

Cuviosul n-a voit să se ducă și să se depărteze de biserica Născătoarei de Dumnezeu din Vlaherne, în ale cărei curți el petrecea în foame, sete, priveghere și în veghere de toată noaptea, cu rugăciuni, cu lacrimi și cu suspinuri neconținute, nevoindu-se în toate nopțile; iar ziua se făcea nebun cel cu adevărat înțelept, ca vîntul plăcerii oamenilor să nu-i scuture roadele faptei bune.

După ce a zăbovit acolo vreme destulă, s-a dus la Tesalonic, ca să se închine marelui Dimitrie, izvorîtorul de mir; și împlinindu-și dorul său, de acolo s-a dus în Sfîntul Munte al Athonului, înconjurîndu-l și închinîndu-se la sfintele mănăstiri; iar mai pe urmă s-a dus și la Sfînta Lavră a Sfîntului Atanasie.

Aici, citind viața și nevoințele sfântului acestuia, precum și pe ale Sfântului Petru Atonitul, s-a minunat de liniștirea lui Petru și de viața cea chinovicească a lui Atanasie; deci, gândindu-se la sîrguința pe care au avut-o amîndoi spre a păzi poruncile lui Dumnezeu, a dorit să petreacă în locul acela și să urmeze nevoințele amîndurora. Dar mai înainte de a începe viața aceasta, cugetătorul de Dumnezeu a întrebat pe sfinții părinți care pustniceau acolo ce petrecere să aibă mai întîi. Iar ei l-au sfătuit să se supună starețului și să se iscusească după cum se cuvine în isprăvile fericitei ascultări și pe urmă, după ce va pune temelie bună pe piatra lui Hristos, adică pe dumnezeiasca smerenie, care este începutul și rădăcina tuturor faptelor bune, atunci să se nevoiască și singur în liniște.

Acestea dacă le-a auzit cuviosul, s-a supus egumenului și s-a sălășluit acolo împreună cu ceilalți frați. Deci, mai întîi a început slujbele cele mai de jos și mai proaste, după cum este obiceiul, apoi a fost rînduit să cînte în strana bisericii pentru slava lui Dumnezeu. Căci încă de cînd era tînăr el se învăța Psaltirea, și cîntînd cu pricepere, își înălța mintea către Dumnezeu și vărsa multe lacrimi de umilință.

Același lucru îl făcea și când citea cuvintele sfinților, fiind cu totul uimit, minunându-se de nemărginita iubire de oameni a lui Dumnezeu, Care ne-a dat un dar ca acesta, prin Sfântul Duh, ca astfel să-L înțelegem, fiind noi încă cu trupul; apoi avea pururea inima aprinsă de focul dorului dumnezeiesc, care locuia într-însul. Pentru aceasta, deși era în mijlocul multora, era ca și cum s-ar fi întâmplat în pustietate; așa că niciodată nu se împiedica de la rugăciunea minții, adică de a zice din inimă: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă" - rugăciune pe care o făcea neîncetat, mișcându-se totdeauna în inima sa, lucru care este rar, și cu greu de aflat la alții.

Dar fericitul a dobândit din copilărie un dar ca acesta al rugăciunii, prin fapta lui cea bună și prin evlavia ce o avea către Preasfînta Născătoare de Dumnezeu. Fiind el în ascultarea mînăstirii și făcînd toate cele poruncite cu sîrguință, ducea o viață aspră, asemenea celei de mai înainte, cînd era în biserica din Vlaherne; și nu avea nici chilie în lavră, nici vreun alt lucru din cîte sînt pentru odihna trupească, ci numai hrana cea de nevoie și-o lua de la trapeză și mîncea cu înfrînare, numai cît să trăiască; iar șederea o avea în strănile din tinda bisericii, fiindcă se nevoia cu nedormirea de toată noaptea și cu privegherea, după obiceiul său.

Precum Muntele Sinai a chemat pe Moise, Carmelul pe Ilie, iar pustia pe Ioan Botezătorul, tot într-acest chip și pe Cuviosul Maxim I-a chemat Atonul, floarea munților, ca să înflorească drept într-însul, după cum zice psalmistul, ca un finic, și să rodească rodurile Sfântului Duh. Căci în Duminica Sfinților Părinți, care este după dumnezeiasca Înălțare a lui Hristos, Dumnezeuul nostru, i s-a arătat Născătoarea de Dumnezeu, avînd în brațe pe Domnul, și i-a zis: "Urmează-mi, prea credinciosule Maxime, și suie-te deasupra Athonului, să iei darul Sfântului Duh, după cum dorești". Văzînd el această dumnezeiască vedenie de două și de trei ori, a lăsat Lavra cea mare și după șapte zile s-a suit pe creștetul muntelui, în Sîmbăta Cincizecimii sau a Rusaliilor, și a petrecut toată noaptea treaz, împreună cu alți monahi, care s-au dus după dumnezeiasca Liturghie.

Dumnezeiescul Maxim a rămas singur acolo trei zile și trei nopți, rugîndu-se necontenit Domnului și Născătoarei de Dumnezeu, cu rugăciunea minții. Dar cine poate povesti ispitele pe care le-a uneltit vrăjmașul asupra sfîntului, ca să-l izgonească de acolo?

Astfel se arătau fulgere și trăsnete, încît se clătina Muntele Atonului și se desfăceau pietrele și stîncile; însă toate acestea se făceau prin nălucirea diavolilor, în vremea nopții, ca să-l înfricoșeze. Ba

încă și ziua se auzeau glasuri sălbaticе și tulburări mari, ca și cum ar fi fost acolo aproape mulțime de oameni grozavi, care se suiau prin toate părțile muntelui spre vîrf și se porneau asupra sfîntului cu prăștii și cu sulițe, ca să-l pogoare din vîrf muntelui; fiindcă nu sufereau blestemații să locuiască sfîntul acolo, dar toate acestea se arătau cu nălucire.

Însă dumnezeiescul Maxim avînd în sine darul Sfîntului Duh nu se temea nicidecum, nici se îngrijea de aceasta; ci se îndeletnicea și se sîrguia numai în rugăciunea minții, rugînd pe Domnul și pe Născătoarea de Dumnezeu, ajutătoarea și pătinitoarea lui, care i s-a arătat cu multă mărire ca o împărăteasă, înconjurată de mulți boieri tineri, ținînd în brațele sale pe Fiul ei și Ziditorul a toate.

Și cunoscînd-o sfîntul prin orbitoarea și dumnezeiasca lumină, care strălucea și lumina împrejur toate părțile acelea, apoi adevărindu-se deplin că nu era amăgire diavolească, ci vedenie dumnezeiască și arătare adevărată a Născătoarei de Dumnezeu, i-a grăit cu bucurie, zicînd: "Bucură-te cea cu dar dăruită, Domnul este cu tine", și altele ca acestea; după aceea, căzînd, s-a închinat Domnului și Născătoarei de Dumnezeu, auzind acestea de la Preasfînta Născătoare:

"Primește dar asupra diavolilor, cinstite pătimatorule, și locuiește în Muntele Atonului; căci aceasta este voia Fiului meu, ca să te sui la vârful faptei bune și să te faci dascăl și povățuitor al multora, ca să-i mîntuiești".

După aceasta, i s-a dat și pîine cerească, spre hrana și întărirea firii, fiindcă era de atîtea zile flămînd și nemîncat; și îndată ce a luat pîinea și a băgat-o în gura sa, l-a înconjurat de sus o lumină dumnezeiască și a auzit laudă îngerească. Iar Născătoarea de Dumnezeu s-a suit în ceruri și bună mireasmă a rămas în vârful muntelui, încît sfîntul a rămas uimit, căci nu voia să se coboare de acolo și să se lipsească de acea bună mireasmă și de acea strălucire; cu toate acestea, după trei zile, s-a pogorît din porunca Născătoarei de Dumnezeu, și s-a dus la biserica ei, ce se numește Panaghia, și petrecînd acolo cîteva zile, s-a suit iarăși în vîrf și a sărutat locul acela în care stătuse cu slavă Născătoarea de Dumnezeu și cerea iarăși cu lacrimi dumnezeiasca ei arătare. Însă lumină nu a mai văzut, iar bună mireasmă a mirosit fără de sațiu, ca și mai înainte, și s-a umplut de bucurie și de veselie negrăită. Aceasta a urmat de trei ori, cînd s-a suit în vîrf, dar pe Născătoarea de Dumnezeu n-a mai văzut-o ca întîia oară.

De atunci s-a coborât la poalele muntelui, ca proorocul Ilie în Carmel, și acolo aflînd un monah bătrîn, i-a spus ceea ce a văzut și a auzit în vîrfurile muntelui. Bătrînul auzind acestea, a socotit că s-a rătăcit dumnezeiescul Maxim și că toate acelea le-a văzut prin nălucire diavolească, numind rătăcit și amăgit pe luminătorul și povătuitorul celor rătăciți; și de atunci toți îl numeau rătăcit, și întorcîndu-se de către dînsul, îl goneau, ca să nu se apropie de cineva. Dar acest nerătăcit luminător a primit cu mare bucurie a se numi rătăcit, iar nu sfînt; ba încă se prefăcea totdeauna că este rătăcit, și cînd vorbea cu alții se făcea că este nebun, ca să piardă părerea cea trufașă și să rodească smerita cugetare, care păzește în om darul Sfîntului Duh.

Pentru aceasta nu locuia într-un loc cu ceilalți, ci ca un rătăcit se muta din loc în loc; și oriunde se ducea, își făcea o colibă mică din iarbă și din frunze, cît numai să încapă trupul lui cel mult pătimitor; după puțină vreme o ardea și se ducea într-altă parte și își făcea alta. Apoi, iubea atît de mult lipsa și sărăcia, încît nu avea niciodată nici sapă, nici traistă, nici scaun, nici masă, nici oală, nici făină, nici untdelemn, nici vin, nici pîine, nici altceva din cele trebuitoare omului; ci aproape ca un om fără de trup își petrecea viața prin locuri pustii și neumblate.

Și numai o colibă mică își făcea, precum am zis, și după ce petrecea puțină vreme într-însa, o ardea și pleca de acolo; pentru aceasta se și numea rătăcit și "cavsocalivitis" (arzător de colibe), deși mulți nu cunoșteau dumnezeiescul dar care îl acoperea și locuia într-însul și nici nădejdea care îl înroua și rugăciunea cea necontenită, care îl îndulcea.

Dar cine poate să spună foamea și setea pe care le răbda, goliciunea, frigul, înghețurile iernii, arșițele verii, petrecînd fără acoperămînt de casă, fără a doua haină, desculț, neavînd de la nimeni nici o cercetare, fără numai dacă era silit de nevoia firii, a merge vreodată la vreun frate ca să-și mîngîie corpul cel mult chinuit cu puțină pîine și sare și cu puțin vin, dacă s-ar fi aflat. Ar putea să zică cineva că pentru dînsul a spus Hristos în Sfînta Sa Evanghelie: *Căutați la păsările cerului, că nici seamănă, nici seceră, nici adună în hambare, și Tatăl vostru le hrănește pe ele.* Căci acest sfînt era ca o pasăre a cerului sau, mai bine zis, ca un fără de corp locuia în pustie. Și, într-adevăr, de-a pururea acest pomenit Maxim, după cum zice Apostolul Pavel, și-a răstignit trupul cu patimile și cu poftetele.

Cine să nu se minuneze de o petrecere îngerească ca aceasta? Cine să nu se înspăimînteze auzind nevoințele lui mai presus de om; adică răbdarea lui

cea mare, privegherea de toată noaptea, lacrimile cele de-a pururea curgătoare, necurmata rugăciune, metaniile cele multe, lovirea capului său de pământul pietros, liniștea, blîndețea și smerenia lui; pentru aceea și locaș al Sfîntului Duh s-a făcut ca un alt Petru Atonitul și ca alt Atanasie cel Mare, cărora se nevoia să le urmeze din toate puterile sale; sau, mai bine zis, pe începătorii monahilor, pe Pavel, zis Tebeul și pe marele Antonie i-a rîvnit și la înălțimile faptelor bune ale acelora a ajuns.

Pentru aceasta și mintea lui, ca și a acelora, vedea descoperirile tainelor dumnezeiești. Dar acestea cînd s-au făcut cunoscute și s-au arătat altora? Atunci, cînd el s-a făcut cunoscut că nu este rătăcit la minte și cînd a petrecut împreună cu alți sfinți bătrîni și mari sihaștri, care se minunau și se cucereau de dumnezeiescul Maxim, pentru nevoințele lui cele mari, pe care îl bănuiseră cum că ar fi rătăcit, după cum mai înainte s-a spus; iar cînd au petrecut împreună cu dînsul, au cunoscut dumnezeiescul dar, care locuia într-însul; și de atunci nu-l mai numeau rătăcit și înșelat, ci-i ziceau cinstitul Maxim și luminătorul cel prea strălucit.

Într-acea vreme a venit la Sfîntul Munte și Cuviosul părintele nostru Grigorie Sinaitul și

așezându-se în schitul ce se numește Magula, s-a făcut dorit și iubit tuturor părinților Sfântului Munte, și mai ales liniștitorilor, pentru că era dascăl minunat al liniștei și al rugăciunii; și a făcut cunoscut tuturor foarte bine meșteșugurile și măiestriile diavolilor, lucru care este foarte rar și anevoie de aflat.

Pentru aceasta, alergînd la dînsul toți liniștitorii, se învățau de la el tainele sfintei rugăciuni, precum și care sînt semnele cele nerătăcitoare ale darului și care ale înșelăciunii vrăjmașului? Iar unii dintr-înșii i-au spus și despre Cuviosul Maxim, povestindu-i petrecerea lui supraomenească și nebunia lui cea prefăcută.

Auzind acestea dumnezeiescul Grigorie, s-a minunat și a poftit să-l vadă și să vorbească împreună cu el. Deci, a trimis cîțiva dintre ucenicii săi ca să cheme pe fericitul Maxim la dînsul. Ducîndu-se trimișii la coliba lui și negăsindu-l acolo, l-au căutat în zadar prin împrejurimi, timp de două zile, fiindcă era vreme de iarnă și el locuia prin peșterile din desișurile pustiei. Deci, ostenindu-se mult, au mers la chilia Sfântului Mamant, ca să se odihnească puțin, și a sosit acolo îndată și Sfîntul Maxim cel căutat, care a hiretisit pe toți cei ce se aflau acolo, numind pe fiecare după numele său; și mai înainte a spus dorința

Cuviosului Grigorie, cum că voiește să plece din Sfântul Munte și să meargă la Paroria, cum și multe de acestea. Iar frații cei trimiși i-au adus la cunoștință dorința starețului lor și el îndată a plecat împreună cu dînșii la Grigorie, cîntînd psalmul: *Ridicat-am ochii mei la munți, de unde va veni ajutorul meu, și celelalte.*

Cînd a ajuns la chilia lui Grigorie, dumnezeiescul Maxim a zis către cei trimiși: "Bătrînul acum se odihnește, fiind foarte obosit de rugăciune; pentru aceasta liniștiți-vă și voi puțin, și eu asemenea mă voi odihni, pînă voi vedea pe bătrînul". Și așa au intrat în pădure, rugîndu-se cu lacrimi și cîntînd astfel: "Să se îndrepteze Doamne pașii mei înaintea Ta și să nu mă stăpînească toată fărădelegea".

Săvîrșind tot psalmul, a fost chemat de dumnezeiescul Grigorie și îndată a mers. După ce au vorbit acolo cu toții despre diferite lucruri, Grigorie a scos pe ceilalți afară și a oprit la sine pe purtătorul de Dumnezeu Maxim, vrînd să se înștiințeze de la dînsul chiar, de toate cele auzite de la alții.

Deci, fiind întrebat Cuviosul Maxim de dumnezeiescul Grigorie, despre petrecerea și lucrarea cea duhovnicească, Sfântul Maxim a răspuns: "Iartă-mă, că eu sînt omul rătăcit și

înșelat". Iar bătrînul a zis: "Lasă acum acestea, și spune-mi pentru Domnul fapta ta cea bună, ca să mă luminez, iar de nu, măcar să vorbim împreună despre fapta cea bună și să ne folosim unul altuia, căci eu nu voi arăta cele grăite de tine la ceilalți, care împiedică pe aproapele cu cuvintele cele rele și neiscusite, căci eu iubesc pe aproapele ca pe mine însumi. Deci, spune-mi mă rog pentru Domnul, fapta ta cea bună".

Atunci dumnezeiescul Maxim i-a arătat cîte a făcut și cîte a pățit din tinerețele lui, adică dumnezeiasca rîvnă, care o avea pentru Dumnezeu, fugirea de lume, supunerea lui, nebunia cea prefăcută, nevoințele cele sihăstrești, înfricoșata vedere a Născătoarei de Dumnezeu, lumina care l-a înconjurat atunci cînd era în creștetul Atonului, și care și alte dăți l-a înconjurat, cum și ispitele diavolilor.

Iar dumnezeiescul Grigorie, întrerupînd pe cuviosul din cuvîntarea lui, i-a zis: "Spune-mi, te rog, rugăciunea minții, prea cinstite părinte". Cuviosul zîmbind puțin, i-a zis lui: Nu voi ascunde de tine, părintele meu, minunea Născătoarei de Dumnezeu, care a făcut-o cu mine. Eu din tinerețele mele aveam multă credință către Doamna mea de Dumnezeu Născătoare, și o rugam cu lacrimi să-mi dea darul rugăciunii din inimă, și

Într-una din zile, mergînd la biserica ei, după cum aveam obiceiul, am rugat-o iarăși cu nemăsurată fierbințeală a inimii mele; și cînd sărutam cu dragoste sfînta ei icoană, îndată am simțit în inimă o fierbințeală ce mi-a venit de la sfînta ei icoană, care nu mă ardea, ci mă răcea și mă îndulcea, pricinuind sufletului meu mare umilință.

De atunci, părinte, a început mintea mea să zică neîncetat rugăciuni și inima se veselea cu pomenirea lui Iisus și a Sfintei de Dumnezeu Născătoare, făcînd totdeauna pomenirea lor; din acea vreme niciodată n-a lipsit rugăciunea aceasta din inima mea: "Iartă-mă, părintele meu". Iar dumnezeiescul Grigorie a zis către dînsul: "Spune-mi sfînte, ți-a urmat vreodată după rugăciunea aceasta: "Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluiește-mă", vreo arătare dumnezeiască sau vreun alt rod al Sfîntului Duh?" Sfîntul Maxim a zis către dînsul: "O! părinte, pentru acestea mă duceam prin locurile pustii și doream liniște totdeauna, pentru ca să dobîndesc mai mult darul rugăciunii prin dragoste covîrșitoare către Dumnezeu și pentru înălțarea minții către Domnul".

Iar Sfîntul Grigorie a zis către dînsul: "Rogu-te, părinte, să-mi spui, ai toate acestea pe care mi le-ai spus?" Atunci dumnezeiescul Maxim a zîmbit și

a zis către dînsul: "Dă-mi să mănînc și nu mai cerceta nevrednicia mea". Iar Sfîntul Grigorie a zis către dînsul: "O! de aș avea și eu nevrednicia ta, sfînte; însă te rog să-mi spui, cînd se înșală mintea ta, ce vede cu ochii cei gînditori? Și atunci poate mintea împreună cu inima să grăiască rugăciune?"

Iar dumnezeiescul Maxim a răspuns: "Ba nu poate, căci cînd vine darul Sfîntului Duh în om, atunci încetează rugăciunea, fiindcă se stăpînește mintea cu totul de darul Sfîntului Duh și nu mai poate să lucreze cu puterile ei, ci rămîne nelucrătoare și se supune numai Sfîntului Duh; căci, unde voiește sfîntul o duce, ori în aerul nematerialnic al dumnezeieștii lumini, ori într-o altă vedenie oarecare nepovestită, ori cum se întîmplă de mai multe ori, întru vorbirea dumnezeiască; și în scurt, precum voiește Domnul cel Sfînt, așa mîngîie pe robii Săi, și după cum se cuvine fiecăruia, așa îi dă și drumul lui.

Ceea ce spun, poate să vadă cineva la proorocii și apostolii care s-au învrednicit a avea atîtea vedenii, măcar că oamenii îi batjocoreau și îi credeau rătăciți, beți și ieșiți din minte. Astfel proorocul Isaia a văzut pe Domnul pe scaun înălțat și pe Serafimi stînd împrejurul Lui. Iar întîiul Mucenic Ștefan a văzut cerurile deschise și pe Iisus stînd de-a dreapta Tatălui și alții au văzut altele.

Într-acest chip și acum robii lui Hristos se învrednicesc a avea vedenii de multe feluri, pe care unii nu le cred și nici nu le primesc în nici un chip că sînt adevărate și socotesc că sînt niște rătăcirii, iar pe cei care le văd îi cred că sînt rătăciți. Dar mă minunez foarte mult de aceasta, cum oamenii aceia s-au întunecat și au orbit și ca niște orbi cu sufletul nu cred ce a făgăduit nemincinosul Dumnezeu prin gura proorocului Ioil, acolo unde zice: "Voi vărsa darul Duhului meu peste tot credinciosul și peste robii și roabele mele". Acest dar l-a dat Domnul nostru și-l dă și acum, și-l va da pînă la sfîrșitul veacului tuturor credincioșilor robilor Săi, după făgăduirea Sa.

Deci, cînd darul acesta al Sfîntului Duh ar veni în cineva, nu-i arată cele obișnuite, nici cele simțite ale lumii acesteia, ci îi arată ceea ce n-a văzut niciodată, nici le-a zărit; și atunci mintea omului aceluia învață de la Sfîntul Duh taine înalte și scumpe, pe care după cum zice dumnezeiescul Apostol Pavel, ochiul trupesc al omului nu poate să le vadă, nici mintea nu poate să le înțeleagă de la sine vreodată.

Pentru ca să înțelegi cum le vede mintea noastră, ia aminte la ceea ce voiesc să zic. Ceara cînd este departe de foc, este tare și se prinde de mîna omenească, iar după ce o pui în foc se topește și

acolo se aprinde și toată se face lumină - dar nu este chip să nu se topească în foc și să nu se facă ca apa -, așa și mintea omului, când este singură, neunită cu Dumnezeu, înțelege acelea câte sînt ale puterii ei; iar când se va apropia de focul dumnezeirii și de Duhul cel Sfînt, atunci se stăpînește cu totul de acea dumnezeiască lumină, făcîndu-se toată lumină, și acolo în Sfîntul Duh se aprinde și se topește de dumnezeieștile vederi, și nu este chip acolo în focul dumnezeirii să gîndească cele trupești și cele ce ar voi.

Atunci dumnezeiescul Grigorie a zis către dînsul: "Mai sînt și alte asemenea, părintele meu, care sînt ale rătăcirii și ale înșelării". Iar marele Maxim i-a răspuns, zicînd: "Altele sînt semnele înșelării și altele ale darului; căci duhul cel rău al înșelăciunii, când se apropie de om, îi tulbură mintea și îl sălbăticește, îi face inima aspră și o întunecă, îi pricinuieste temere, frică și trufie, îi slăbănogeste ochii, îi tulbură creierii, îi înfiorează tot trupul, îi arată cu nălucire în ochii lui lumină nu strălucită și curată, ci roșie, și îi face mintea uimită și diavolească, și-l îndeamnă să zică cu gura lui cuvinte necuvioase și hulitoare. Și acela care vede însuși duhul înșelăciunii de mai multe ori, se iuțește și este plin de mînie, și smerenia nu o știe cu totul desăvîrșit, nici plînsul cel adevărat și lacrimile, ci totdeauna se fălește cu isprăvile lui

și, fără sfială și frică de Dumnezeu, se află în patimi și își iese cu totul din minți, ajungînd la pierzare desă-vîrșită, din care înșelăciune să ne izbăvească Domnul pentru rugăciunile tale.

Iar semnele darului sînt acestea: cînd se apropie de om darul Sfîntului Duh, îi adună mintea, îl face să fie luător aminte și smerit, îi aduce înainte pomenirea morții, a păcatelor, a judecării ce va să fie și a muncii veșnice, și face sufletul lui lesne umilitor, a plînge și a se tîngui, îi face și ochii lui blînzi și plini de lacrimi și cu cît se apropie de om, îl îmblînzește în sufletul lui și-l mîngîie prin sfintele patimi ale Domnului nostru Iisus Hristos, și prin nemărginita Lui iubire de oameni, pricinuind în mintea lui astfel de vedenii înalte și adevărate; întîi, despre puterea necuprinsă de minte a lui Dumnezeu, cum adică cu un cuvînt a adus toate făpturile dintru neființă în ființă.

Al doilea, despre puterea Lui cea nemărginită, care ține, ocîrmuiește toate și are purtare de grijă pentru toate. Al treilea, necuprinderea și neînțelegerea Preasfintei Treimi, și despre noianul cel neurmat și neajuns al dumnezeieștii Ființe și celelalte. Iar atunci cînd se înalță mintea omului la acea dumnezeiască lumină, inima lui se face blîndă și izvorăște roadele Sfîntului Duh: bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, milostivirea,

dragostea, smerenia și celelalte, primind sufletul lui o bucurie nepovestită".

Acestea după ce le-a auzit Sfântul Grigorie, a rămas uimit și se minuna de cele ce grăia dumnezeiescul Maxim; de aceea nu-l mai numea om, ci înger pămîntesc. Apoi l-a rugat mult, zicîndu-i:

"Încetează, te rog, de a-ți mai arde coliba ta și odihnește-te într-un loc, ca să faci mai mult rod, folosind și pe mulți alții, ca un preaiscusit în fapta bună; căci iată, te-a ajuns bătrînețea, iar moartea vine de multe ori fără de vreme.

Pentru aceasta, împărțește talentul, adică darul pe care l-ai luat și dumnezeiasca sămînță a învățaturii tale dă-o poporului lui Dumnezeu, prin șederea ta la un loc, mai înainte pînă nu te va ajunge sfîrșitul vieții, ca să iei în ceruri plată mai multă, pentru folosul altora. Căci Domnul, dînd apostolilor darul Preasfîntului Duh, nu i-a trimis să-și petreacă viața lor în munți, ci la oameni, ca să se împărtășească și ei din darul acelora și cei păcătoși să se facă sfinți, prin sfințenia acelora.

Pentru aceasta a zis către dînșii: "Astfel să strălucească lumina voastră înaintea oamenilor, și nu înaintea pietrelor". Deci, strălucească și lumina ta înaintea oamenilor, ca să vadă lucrurile tale cele bune și să slăvească pe Tatăl nostru Cel din ceruri.

Lasă acum prefacerea ta că ești nebun, căci se pricinuieste sminteală celor ce nu știu isprăvile tale cele bune. Deci, ascultă sfătuirea mea, și fă precum îți zic, ca un prea bun prieten și frate al tău. Căci "frate pe frate ajutându-se, sînt ca o cetate îngrădită și întărită", zice dumnezeiasca Scriptură.

Aceste sfaturi ale dumnezeiescului Grigorie învățîndu-le și ceilalți bătrîni, asemenea și ei l-au sfătuit și l-au înduplecat să șadă într-un loc. Deci, dumnezeiescul Maxim, aflînd o peșteră care este aproape de a lui Isaia, ca de trei mile, a făcut acolo o îngrăditură lată de un stînjén și lungă de unul, fără pietre, fără lemne, fără scînduri și fără piroane, ci numai cu ramuri și cu buruieni, după obiceiul lui; și i se părea că a făcut chilie. Acolo s-a așezat și de aici înainte n-a mai ars-o, ci a petrecut toată viața sa cu obișnuita lui nevoie și sărăcie, neavînd nici măcar un ac sau cît de puțină pîine, păstrîndu-și tot aceeași sihăstrie mai presus de om, ca un fără de trup.

După aceea și-a săpat mormîntul aproape de chilia sa, și în toate zilele mergînd acolo, în vremea Utreniei, plîngea singur și cînta imnurile jalnice ce se cîntă la morți, după asemănarea aceasta: "Cela ce ai împodobit cerul cu stelele, ca un Dumnezeu", pe care imnuri singur le-a alcătuit.

Deci, șezînd în chilia sa, se nevoia cu aceeași nevointă mai presus de om. Iar diavolii adunîndu-se, făceau război cu sfîntul în fiecare zi și se sîrguiau să-l izgonească din locul acela; dar în deșert se osteneau blestemații, căci erau goniți de rugăciunea cuviosului cea fierbinte și ca un fum se risipeau. Apoi o putere dumnezeiască cu totul nebiruită îl acoperea de aici înainte; putere care se arată în chip de foc celor vrednici de o vedere ca aceasta, și arde de tot pe vrăjmașii lui.

De aceea, el vindeca pe mulți numai cu cuvîntul său, și pe diavoli îi izgonea din oameni, precum am cunoscut acest lucru prea adevărat; după aceea, trimitea pe oameni în pace să meargă la locurile lor, poruncindu-le să se depărteze de vorbirea de rău, de nedreptate, de jurămîntul strîmb, de beție, de desfrînare, să postească de carne, să dea milostenie după putere, și să se curețe de tot păcatul prin pocăință; și într-acest chip să se împărtășească cu Preacuratele Taine la praznicele cele mari și vestite, ca să fie totdeauna sănătoși.

Încă și pe un monah, anume Mercurie, l-a îndemnat odată cuviosul ca să izgonească pe dracul dintr-un îndrăcit; și acolo, înaintea cuviosului, a certat Mercurie pe duhul cel rău și viclean, cu numele lui Iisus Hristos, și cu preaslăvire a tămăduit pe cel îndrăcit. Iar pe un

ucenic al unui stareț, care era supărat rău de un diavol, întâlnindu-l în cale cuviosul, i-a poruncit să păzească ascultarea desăvârșită către bătrînul său, să se depărteze de brînză, de vin și de necurăție și se va tămădui în numele lui Iisus Hristos. Și, o! minune, mergînd după cuvîntul acesta, s-a tămăduit.

Într-una din zile au mers la cuviosul niște monahi din lavră pentru sfat, iar împreună cu dînșii a mers și un mirean; cum a văzut cuviosul pe mirean, l-a izgonit de departe, zicîndu-i că este achindinean (Achindin era un eretic) și necredincios, cu toate că nu-l știa nimeni altul că este astfel, pînă în ceasul acela. Iar sfîntul se împotriva lui Achindin și-l numea cacochindinos (adică primejdios), și îndrăcit, pârtaș la tot eresul și slujitor al lui Antihrist; pentru aceasta pe niște eretici ca aceștia îi izgonea și-i anatematiza cuviosul pe față.

Alți monahi iarăși au mers la cuviosul și, cum i-a văzut de departe, a strigat cu glas mare: "Alungați înapoi pe masalianul, zicîndu-i pe nume, și apoi să veniți la mine". Acest lucru auzind acei monahi, s-au cutremurat și izgonind din tovărășia lor pe rău credinciosul acela masalian, au mers la sfîntul.

Un monah voia să călătorească la Constantinopol cu un caiac al Tesalonicului, pentru o trebuință; iar cuviosul nu l-a lăsat, spunându-i mai înainte primejdia. Dar după trei zile de la pornire, s-a scufundat în mare caiacul acela cu toți oamenii. Alt caiac a venit în limanul Lavrei, și oamenii acelui caiac au mers la cuviosul, avînd cu ei și un om îndrăcit, care avea pe diavolul nesăturării, căci mînca cît mănîncă cinci oameni și tot nu se sătura.

Pe acesta aruncîndu-l la picioarele cuviosului, l-au rugat ca să-l izbăvească de acest duh; atunci sfîntul luînd o bucată de pîine uscată, a dat-o celui ce pătinea, zicîndu-i: "În numele Domnului nostru Iisus Hristos numai atît să mănînci, că te vei sătura, și să fii în pace". De atunci înainte s-a izbăvit acel om de diavolul nesațului, și nu mînca mai mult decît măsura dată de sfînt. Pentru aceasta, lepădîndu-se de lume și de cele din lume, s-a făcut monah și s-a sălășluit aproape de sfîntul; apoi, povățuindu-se de dînsul, a sporit cu darul lui Dumnezeu în fapta cea bună și s-a făcut un monah preaiscusit.

Un monah, anume Varlaam, ucenic al unui bătrîn oarecare, a fost ocărît de cuviosul pentru neascultarea ce o arăta către bătrînul său, și i-a zis: "Pentru aceste greșeli ale tale, vei avea un rău sfîrșit și ai să mori înghețat de frig". Lucru care s-a

și întâmplat; căci s-au împlinit cele zise mai înainte de cuviosul. Unui alt monah, cu numele Atanasie i-a spus cuviosul mai înainte că va fi omorât de ismailiteni; și s-a întâmplat și această proorocie a cuviosului. Atît era de bogat fericitul prin darul Sfîntului Duh, încît și cele ce erau departe le vedea, ca și cum ar fi fost aproape și cele ce aveau să fie, le cunoștea mai înainte și le spunea, ca și cum ar fi fost de față.

Apoi chiar și venirea împăraților a cunoscut-o mai înainte, și a zis: "Împărații grecilor voiesc să vie la mine ca să audă proorocie și să ia mai înainte înștiințare de cele ce vor să fie, iar nu ca să se folosească". După puțin timp au venit la dînsul Ioan VI Cantacuzino (1347-1354) și Ioan V Paleologul (1341-1391), care atunci împărățeau împreună, cărora le-a proorocit cuviosul toate cîte avea să li se întîmple, povățuindu-i să îndure toate neplăcerile ce au să vie asupra lor.

Apoi le-a dat învățătură și i-a îndemnat la fapte folositoare de suflet și potrivite împăraților, pe care nu le arătăm aici, pentru scur-tarea istoriei. Iar cînd au plecat de acolo împărații, fiind petrecuți de sfîntul, a zis către Cantacuzino: "Iată egumenul mînăstirii!"

Iar către Ioan Paleologul a zis: "Stăpînește, nestăpînitule, și nu te înșela; căci împărăția ta va fi mică și slabă și-ți va aduce multe tulburări". După aceasta le-a zis: "Bucurați-vă și mergeți în pace". Trecînd puțină vreme, a trimis în Constantinopol lui Ioan Cantacuzino o bucată de pîine uscată, o ceapă și un usturoi.

Prin aceasta i-a vestit de mai înainte, că se va face monah și va mânca astfel de hrană; ceea ce s-a și întîmplat, căci după puțin timp, fiind silit de Ioan Paleologul, s-a făcut monah, fără voia sa, și atunci cînd mânca pîine și ceapă, și-a adus aminte de proorocia Cuviosului și se minuna. Asemenea și Ioan Paleologul, aducîndu-și aminte de proorociile cuviosului, după ce s-au împlinit toate cele proorocite, s-a minunat, lăudîndu-l foarte mult.

Preasfințitul patriarh Calist, mergînd în Serbia cu tot clerul său, pentru unirea și pacea Bisericii, și trecînd prin Sfîntul Munte al Atonului, a mers la locul Sfîntului Maxim, ca să-l vadă; iar cuviosul a ieșit întru întîmpinarea lui și a luat binecuvîntare de la dînsul; iar după sărutare a zis în glumă către cei ce erau de față: "Bătrînul acesta a pierdut pe baba sa" și altele; și după ce au vorbit mult timp împreună, l-a petrecut cîntînd: "Feriți-vă cei fără prihană în cale, care umblă în legea Domnului".

Prin aceasta le vestea moartea și îngroparea lor acolo, lucru care s-a și întâmplat; căci mergînd patriarhul cu clerul său în Serbia, după un scurt timp, au murit cu toții acolo, fiind otrăviți, după cum spun cei mai mulți, iar după cum scriu bizantinii, din pricina văzduhului, și s-au îngropat acolo, în biserica serbilor. Deci, s-a împlinit proorocia cuviosului, care a făcut-o pentru împărați și pentru patriarh.

Un sihastru cu numele Metodie, mergînd într-o zi la cuviosul, a văzut o lumină dumnezeiască strălucind împrejurul lui și n-a îndrăznit a se apropia de dînsul, pînă cînd i-a poruncit cuviosul.

Se mai povestește de mulți un lucru minunat despre cuviosul, cum că primea pîine cerească. Odată, în vreme de iarnă, a mers bolnicerul lavrei, anume Grigorie, spre cetatea lui, împreună cu alt frate și, de multă zăpadă ce căzuse, era acoperit locul și urme de om nu se vedeau nicăieri; dar, făcînd drum cu multă osteneală, au mers la locul cuviosului, avînd cu ei pîine, vin și altele trebuitoare pentru mîngîiere.

Intrînd în coliba lui, au văzut pîine caldă și curată, din care ieșea miros atît de plăcut, încît a umplut coliba lui de bună mireasmă; iar ei, cercetînd să vadă dacă se află în colibă vreun semn de foc, și

ne aflînd, au rămas uimiți, minunîndu-se de acea pîine cerească. Deci, căzînd la picioarele sfîntului, cereau să le dea și lor o bucată din acea pîine.

Milostivindu-se cuviosul, a tăiat jumătate din pîine și le-a dat, zicînd către dînșii: "Mîncăți și luați aminte să nu spuneți cuiva din cele ce ați văzut, cît voi trăi eu". Încă și apă de băut a dat prietenilor săi, după cum martor îmi este Dumnezeu, că mai pe urmă, după adormirea cuviosului, ne-au spus nouă unii din cei ce s-au împărtășit din această băutură cerească. Iar alți frați ne-au spus cum că apa mării, cu rugăciune o făcea dulce și o bea.

Altă dată, în vremea culesului de vii, au mers la dînsul doi monahi, și după ce au băut puțin, cuviosul a luat o bucată de pîine și le-a dat, zicînd: "Duceți-vă mai degrabă la mînăstirea lui Dorotei, ca să nu vă primejduiți pe cale de furtună"; iar ei se minunau că le-a zis că are să fie furtună, pentru că aerul și timpul erau liniștite, și nori nu se vedeau nicidecum. Cu toate acestea, mai înainte ca ei să ajungă la mînăstirea lui Dorotei, cerul s-a schimbat într-un chip înfricoșat și s-a stîrnit un vînt, urmat de o mulțime de fulgere și trăsnete și a căzut atîta grindină și ploaie tulburătoare, încît a încetat desăvîrșit culesul, iar viile cele neculese le-a prăpădit și le-a făcut ca și pe cele culese; acestea văzîndu-le acei doi monahi, au strigat; "Doamne,

miluiește". Și propovăduiau pretutindeni proorocia cuviosului.

Altă dată a venit la cuviosul un învățat din Constantinopol și, îndată ce l-a văzut cuviosul i-a cunoscut gândurile cele rele pe care le hrănea acel om și a început să-l certe, zicînd: "Unde ai văzut tu nevoițele și luptele sfinților, cum și darurile pe care le dă lor Dumnezeu? Încît hulești asupra lor, zicînd că sfinții au avut puține nevoițe, iar cei ce scriu viața lor le fac laude și le adaugă fapte neadevărate, pe care nu le-au făcut. Apoi și darul minunilor pe care l-au luat îl socotești că este mincinos. Încetează cu niște gânduri ca acestea satanicești, ca să nu întăriți pe Dumnezeu, să trimită un trăsnet asupra ta și să te ardă de tot. Pentru că sfinții s-au afierosit cu totul lui Dumnezeu, încît toate faptele lor le-au făcut pentru Dumnezeu și spre plăcerea Lui. Și cine poate scrie cu dinadinsul toată viața fiecărui sfînt, precum a fost? Sau cine o știe cu amănuntul? Ci numai puține din cele multe se scriu, ca să fie spre mărturia sfîntului.

Asemenea socotesc unii, că și darul Sfîntului Duh, care s-a dat sfinților, nu este numai atît cît se vede, ci este bogat, neajuns și neînțeleș, încît covîrșește toată mintea. Numai dacă vrei să fii cu adevărat înțelept, lasă nebuna cuvîntare a elinilor

și îndeletnicește-te, precum zice David, ca să cunoști pe Dumnezeu și, prin cunoștință și prin liniștea cea duhovnicească, să te împrietenești cu Dumnezeu, pe cât vei putea; și atunci vei cunoaște darul Sfântului Duh, cum și minunile cele dumnezeiești și neînțelese ale lui Dumnezeu. Și astfel te vei minuna și te vei umili, după ce vei cunoaște în ce întuneric erai mai înainte, căci fără de lumină nu se cunoaște întunericul. Deci, vino la lumina liniștii și rugăciunii și vei fugi singur de întuneric; apoi atunci vei vedea și vei cunoaște darul și puterea sfinților și vei dori să-l dobândești și tu".

Acestea auzindu-le cărturarul, s-a înfricoșat și s-a cutremurat; căci i-a spus gândurile cele ascunse ale lui și, folosindu-se foarte mult de cuvintele cuviosului, și-a îndreptat gândirea cea hulitoare pe care o avea, și de aici înainte îndrepta și pe alții cu prea înțeleapta învățătură a sfântului.

"Și eu însumi, zice scriitorul vieții acestuia, martor îmi este Dumnezeu, nu voi ascunde ceea ce am văzut la cuviosul, fiindcă m-am făcut și eu cunoscut cu dînsul și am avut împreună petrecere cu el.

Într-o zi am pornit de la Sfînta Mînăstire a Vatopedului, împreună cu alt frate, și am mers la

coliba lui, dar neaflîndu-l acolo, mă mîhneam și căutam împrejur, ca să văd pe cel dorit; apoi suindu-mă puțin dinapoia colibeii lui și căutînd spre drumul lui Isaia, iată că l-am văzut pe el departe de noi, ca de două mile, și toată calea aceasta este cu greu de umblat, fiind un loc pietros și drum întocmit nu avea.

Dar, o! minune, am văzut pe sfîntul că s-a înălțat de la pămînt sus în cer și, ca un vultur înaripat, zbura pe deasupra pădurii celei dese și a pietrelor celor mari și venea spre mine. Deci, văzîndu-l zburînd într-acest fel, m-am cutremurat și am strigat: "Mare ești, Doamne!" Iar de frică m-am tras puțin înapoi, și într-o clipeală de ochi a sosit și sfîntul acolo, unde stăteam eu. Dar ce cînta eu nu am înțeles, însă mă minunam. Am căzut deci la picioarele lui și l-am primit. Iar el m-a întrebat de cînd am venit în locul acesta? Apoi, apucîndu-mă de mînă, m-a dus în coliba lui; și după aceea m-a învățat și m-a sfătuit mult, zicîndu-mi: "Caută să nu spui cuiva ceea ce ai văzut, atît cît voi fi în această viață.

Să știi că ai să fii egumen al mînăstirii și ai să pătimesti multe. Însă rabdă, urmînd lui Hristos, Care a fost spînzurat pe lemn; căci El îți va fi ajutător întru ispitele care vor fi spre mărturia

pățimirii tale". Și toate acestea mi s-au împlinit, după proorocia sfântului".

Însă și aceasta pe care am văzut-o eu însumi, nu voi s-o tac: Un monah, cu numele Iacob, l-a rugat pe sfântul ca să-i facă carte de milostenie, prin care să-și scoată din robie pe fratele său. Tăcînd puțin cuviosul, i-a zis cu asprime: "Du-te de scoate cei șaiszeci de galbeni, pe care îi ai ascunși în zidul turnului, și-i dă spre răscumpărarea fratelui tău. Apoi, nu fi lacom și mincinos și să nu te mai robești iarăși cu această patimă". Iar Iacob, auzind aceasta, a mărturisit adevărul și cerînd iertăciune de la cuviosul pentru îndrăzneala lui, a dobîndit-o pe aceasta.

Altă dată un mirean a venit la cuviosul și-l ruga cu plîngere: "Sfinte al lui Dumnezeu, ajută-mi, căci un preot m-a blestemat și a murit, iar acum nu știu ce să fac, eu ticălosul". Sfîntul milostivindu-se de dînsul, i-a zis: "Mergi la mitropolitul Veriei, care stăpînea ca un arhiereu pe preotul acela ce a murit, și să te ierte după legile creștinești".

Acest lucru s-a și făcut, căci a dobîndit de la dînsul iertare. Și în același ceas a zis unui monah: "Du-te și tu către preotul Ioan, ca să te ierte, mai înainte pînă nu moare, căci te-a blestemat cînd l-ai ocărît și l-ai lovit cu un ciomag". Iar monahul,

minunându-se că i-a spus greșeala lui, s-a dus împreună cu mireanul în Veria și a luat iertare.

Odată arhiereul Traianopolei a plecat cu diaconul său ca să meargă la cuviosul, vrînd să-l ispitească de are cu adevărat mai înainte vedere; pe drum a luat rasa diaconului său și s-a îmbrăcat cu dînsa. Și astfel arhiereul a mers la dînsul, ca un diacon, apoi a zis către sfîntul: "Binecuvintează, părinte; arhiereul este afară și de voiești, poruncește să vină înăuntru". Iar sfîntul a zis către dînsul: "Tu ești arhiereul, și tu să mă binecuvîntezi; deci, nu te mai preface, căci eu eram acolo deasupra locului în care ați făcut înțelegerea". Si aceasta zicînd, a făcut metanie și l-a binecuvîntat arhiereul, apoi l-a sărutat, și foarte mult s-a minunat.

Sfîntul zicea încă și aceasta despre cuviosul și de Dumnezeu purtătorul Nifon Athonitul, căci deasupra colibeii lui era o peșteră mică, și într-o zi a intrat în peșteră și a dormit, iar după ce s-a sculat din somn a șezut și a văzut dinaintea peșterii o femeie împodobită; dar cunoscînd vicleana lucrare a diavolului, a făcut de trei ori semnul cinstitei Cruci, și îndată s-a făcut nevăzută.

Apoi spunea și despre sine, că într-o zi de luni a venit un monah pe care nu l-am văzut niciodată și

a șezut înaintea colibeii mele și era cu totul slab de multa înfrînare, iar marți dimineața, a venit la mine și am vorbit împreună; dar neavînd pîine sau altceva, ca să mîncăm amîndoi, am ieșit și am șezut mai sus de coliba mea pînă joi dimineață, și iarăși a venit la mine și am vorbit împreună, apoi iarăși a ieșit și a stat în locul cel dintîi pînă sîmbătă dimineață. Atunci am ieșit și eu pentru puțină odihnă trupească, și de atunci nu l-am mai văzut".

Deci, după ce a petrecut cuviosul părintele nostru Maxim 14 ani în peștera aceea, mai înainte zisă, unde își avea coliba sa, aproape de Panaghia, a ieșit de acolo și a venit aproape de Sfînta Lavră, numai ca să audă duhovniceștile organe, adică clopotele, și acolo și-a făcut o colibă mică, și într-însa a șezut pînă la sfîrșitul vieții sale.

Sînt și alte multe povestiri despre dumnezeiescul Maxim, adică mai înainte - vederi și faceri de minuni mari în învățături de Dumnezeu înțelepțite, prin care povățuia pe mireni, pe monahi și pe fiecare om de orice stare; cu toate acestea este cu neputință ca să le scriem pe toate, fiind o mulțime.

Iar acestea pe care le-am scris, sînt asemenea ca și cum am fi umplut un pahar cu apă din mare, pe lîngă noianul mării, dar și aceste puțin sînt

destule ca să cunoască creștinii cum că nu numai în vremea aceea de demult preamărea Dumnezeu pe sfinții Săi; ci și acum și în toată vremea pe toți care Îl slăvesc pe El prin locurile cele bune îi preamărește cu semne și minuni, care sînt ca niște arvune ale slavei cea de-a pururea vecuitoare, pe care au s-o dobîndească întru Împărăția cerurilor. De aceea, trecînd pe cele mai multe, venim acum către preasfințitul sfîrșit al sfîntului, ca să sfîrșim și povestirea cea despre dînsul.

Un oarecare monah, care se numea Nicodim, a mers la cuviosul pentru folosul sufletesc; iar sfîntul a zis către dînsul: "Frate Nicodime, eu acum degrabă o să mor". Deci, după aceea i-a arătat și ziua adormirii sale, iar pe aceia care aveau să se afle la îngroparea lui, i-a spus mai înainte pe nume. Și, cînd a sosit ziua aceea, pe care mai înainte i-a spus-o, Cuviosul Maxim a adormit, fiind de 95 de ani, în a 13-a zi a lunii ianuarie, și a fost îngropat în mormîntul pe care el însuși și l-a săpat, aproape de coliba lui.

Îngroparea lui s-a făcut chiar de aceia pe care el însuși mai înainte i-a spus, că adică nu se va face întru arătare și cu mulțime de popor. A dat poruncă îngropătorilor să nu mute într-alt loc moaștele lui, nici să ia cineva o pîrticică dintr-

însele, ci să le lase întregi și ascunse în mormînt, ca să nu se slăvească de oameni.

Iar după ce s-au înștiințat despre adormirea cuviosului toți părinții Sfîntului Munte foarte mult s-au mîhnit și plîngeau că s-au lipsit de un dascăl ca acesta de Dumnezeu înțelepțit și de un luminător prea strălucit ca acesta, propovăduindu-i totdeauna pretutindeni vitejiile lui cele duhovnicești și dumnezeieștile lui daruri; făcînd în fiecare an pomenirea sfîntului cu cinste și cu evlavie, precum se cuvine sfinților.

Și așa au slăvit și slăvesc pe pămînt oamenii pe Cuviosul Maxim cu cinste, iar sus în ceruri este slăvit de îngeri, care primind preacuratul și sfîntul lui suflet, l-au așezat în corturile sfinților și l-au preamărit cu negrăita și neînțeleasa lumină a dumnezeirii; iar acum stă înaintea lui Hristos, pe Care din tinerețele lui L-a dorit și se bucură împreună cu îngerii și cu sfinții cei din veac, rugîndu-se neîncetat pentru noi.

Dar pentru ca să se arate că darul Sfîntului Duh petrece nedespărțit de sfintele lui moaște, nu a lipsit de a se face minunile cele mari; căci un oarecare monah, cu numele Dionisie, care se poreclea Condostefanos, fiind bolnav de durere de cap multe zile, a alergat la mormîntul cuviosului și

rugîndu-l cu credință și cu lacrimi, ca să-i dea sănătate, a adormit puțin; apoi, deșteptîndu-se, s-a făcut sănătos și preamărea pe sfîntul.

Și luînd în mîinile sale puțină țărînă de la mormîntul sfîntului, i se părea lui ca niște mir minunat și s-au umplut de bună mireasmă negrăită simțurile sale.

Chiar și eu însumi, zice scriitorul vieții acestuia, care mai înainte am văzut pe sfîntul zburînd în văzduh, îmbolnăvindu-mă foarte rău și ajungînd aproape de moarte, deznădăjduindu-mă de viață, am chemat cu lacrimi în ochi pe sfîntul întru ajutor, și în somn arătîndu-mi-se, m-a făcut sănătos, slăvind pe Dumnezeu, împreună și pe sfîntul, căci mort fiind, am înviat.

Un ieromonah îmbunătățit, cu numele Nifon, împreună cu alt oarecare sihastru au mers la mormîntul sfîntului și, săpînd, au luat o pîrticică din sfintele lui moaște, și atîta bună mireasmă a ieșit dintr-însele, încît n-au putut să o sufere; pentru aceea, ștergînd cu un burete udat cu apă acea bucățică mică pe care au luat-o, și-au uns cu credință și cu evlavie simțurile lor. După aceea, au pus-o iarăși la locul ei, ca să păzească porunca cuviosului, care zisese să rămînă întregi și nelipsite sfintele lui moaște; apoi, luînd țărînă

numai, au astupat mormîntul ca mai înainte, slăvind pe Dumnezeu, care așa preamărește pe sfinții Săi.

După aceea mult veselindu-se, mergeau în fiecare zi la mormîntul sfîntului și se împărtășeau de bună mireasmă, întru slava lui Hristos, Dumnezeu nostru, Căruia se cuvine toată mărirea, cinstea și închinăciunea, împreună cu Părintele Său cel fără de început și cu Preasfîntul și de viață Făcătorul Său Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

